

SAVUNUCULUK

AVRUPA'DA TEK KULLANIMLIK ELEKTRONİK SİGARA
SATIŞLARININ YASAKLANMASI HAKKINDA BİLGİ NOTU

HAZIRLAYANLAR

Yeşilay Savunuculuk Müdürlüğü

03.02.2025

AVRUPA'DA TEK KULLANIMLIK ELEKTRONİK SİGARA SATIŞLARININ YASAKLANMASI HAKKINDA BİLGİ NOTU

Giriş

- » Belçika ve Birleşik Krallık'ta gerçekleşen mevzuat değişiklikleri ile yeniden kullanımı mümkün olmayan (tek kullanımlık) elektronik sigaraların satışı tamamen yasaklanmaktadır.¹
 - » Belçika tek kullanımlık e-sigara satışının yasaklanmasına ilişkin düzenlemeyi yürürlüğe koyan ilk Avrupa ülkesi olmuştur.²
- » Belçika'da tek kullanımlık e-sigaraların satışının yasaklanması 28 Ekim 2016 tarihli "Elektronik Sigaraların Üretimi ve Pazarlanmasına İlişkin Kraliyet Kararnamesi"nde yapılan 16 Temmuz 2024 tarihli değişiklik ile gerçekleşmiş, bu düzenleme 1 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
 - » 2016 tarihli kararnamede elektronik sigaralara ilişkin hâlihazırda önemli sınırlamalara yer verilmekteydi. Bunlardan bazıları;
 - Cihazın işlevi için gerekli olmayan çekici özelliklere sahip olmaması
 - Sağlık üzerinde olumlu etkiler yarattığı veya sağlık risklerini azalttığı izlenimini veren vitaminler veya diğer katkı maddelerine dair ibarelerin cihaz üstünde veya paketinde bulunmaması
 - Elektronik sigaralar ve yeniden doldurma şişelerinde çocuklar için güvenlik mekanizmasına yer verilmesidir.
 - » 2024 değişikliği ile önceden tek kullanımlık elektronik sigaralara izin veren 4. Maddede yer alan hüküm şu şekilde değiştirilmiştir.³
 - *"Elektronik sigaraların bütünleşik tek kullanımlık ürün şeklinde piyasaya sürülmesi yasaktır. Bütünleşik tek kullanımlık ürün, önceden bir likit ile doldurulmuş ve yeniden doldurulamayan bir üründür."*
 - » Yasaklamaya ilişkin Sağlık Bakanı tarafından yapılan açıklamada "pahalı olmayan, tek kullanımlık e-sigaraların gençlerin sigaraya başlamasını kolaylaştırdığı, tek kullanımlık e-sigaraların yeni tüketicileri çekmek için tasarlanmış bir ürün olması, e-sigaraların nikotin bağımlılığına yol açması ve tek kullanımlık olmaları sebebiyle plastik, pil ve devrelerin çevreye zararlı olması" ifadeleri yer almıştır.⁴
- » Birleşik Krallık'ta da 1 Haziran 2025'te yürürlüğe girecek kanun değişikliği ile tek kullanımlık elektronik sigaraların satışı yasaklanmıştır.

1 Department for Environment, Food & Rural Affairs, "Single-use vapes ban: information for businesses," GOV.UK, January 20, 2025, <https://www.gov.uk/guidance/single-use-vapes-ban>.

2 Daniel Bellamy, "Belgium will be first EU state to ban the sale of vapes," Euronews, December 29, 2024, <https://www.euronews.com/health/2024/12/29/belgium-will-be-first-eu-state-to-ban-the-sale-of-vapes>.

3 Önceki metinde nikotin içeren sıvıların piyasaya sunulma yöntemleri arasında tek kullanımlık elektronik sigaralar da yer almakta ve metinde yer alan düzenlemelerin kapsamına tek kullanımlık elektronik sigaralar da girmektedir.

4 Marta Fiorin, "Belgium to become first EU country to ban disposable vape sales," Reuters, December 19, 2024, <https://www.reuters.com/world/europe/belgium-become-first-eu-country-ban-disposable-vape-sales-2024-12-19/>.

- » Tek kullanımlık elektronik sigara ifadesinden yeniden doldurulamayan ve/veya yeniden şarj edilemeyen ürünlerin anlaşılacağı ve yeniden doldurulabilir-şarj edilebilir olabilmesi için hangi şartları sağlaması gerektiği ifade edilmiştir.
- » Bakanlık tarafından yapılan açıklamada satış yasaklarının gerekçeleri arasında "11-15 yaş grubundaki çocukların dörtte birinin elektronik sigara kullanmış olması, elektronik sigara kullanan çocukların çoğunlukla tek kullanımlık elektronik sigara kullanmaları, bu ürünlerin çocuklar için cazip olması ve nikotin bağımlılığına yol açabilecek nitelikte olması" sayılmıştır.⁵
- » Benzer bir yasaklamanın Fransa'da da yapılması yönünde çalışmalar devam etmektedir.
 - » Fransa'da tek kullanımlık e-sigara sıklıkla çocuk ve gençler tarafından tercih edilmesi, söz konusu ürünlere olan talepteki artış, erişilebilirlik, kullanım kolaylığı, düşük fiyat, çekici ambalaj ve tasarım, çeşitli tat seçenekleri ve gençlere yönelik yoğun ve hedefe yönelik pazarlama gibi sebepler bu yasaklama çalışmasının temelinde yatmaktadır.

Türkiye'de Mevcut Durum

- » Türkiye'de elektronik sigaraların satışı ve reklamı tütün ürünleri kapsamına dahil edilerek 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun gereği yasaklanmıştır.
 - » 4207 sayılı kanunun 2. maddesinin 6. fıkrasına göre *"Bu Kanunun uygulanmasında "tütün ürünü" ibaresi tüttürme, emme, çiğneme ya da buruna çekerek kullanılmak üzere üretilmiş, hammadde olarak tamamen veya kısmen tütün yaprağından imal edilmiş maddeyi ifade eder. Tütün içermeyen ancak tütün mamulünü taklit eder tarzda kullanılan her türlü nargile ve sigara, tütün ürünü kabul edilir."*
- » Ayrıca 25 Şubat 2020 tarihinde yayımlanan 2149 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile elektronik sigara ve benzeri cihazların, bunların aksam, yedek parça ve solüsyonlarının ithalatı yasaklanmıştır.⁶
- » Ülkemizde serbest ticarete ve ithalata konu edilmeleri yasaklanan bu ürünlerin ülkeye girişi kaçak yollarla yapılmaktadır. Bu ürünlerin ithali ve satışı gibi durumlara karşı 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun, 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Hakkında Kanun ile çeşitli adli ve idari yaptırımlar öngörülmekteyse de bu ürünlerin çeşitli yollarla yurtiçinde satıldığı görülmektedir.

Yeşilay Görüşü

- » Tütün ürünlerinin bağımlılık yapıcı etkileri nedeniyle hiçbir türünün kullanılmaması en iyisidir. Sigara kullanımının güvenli bir seviyesi veya çeşidi yoktur. Bununla birlikte tütün ürünlerinin yeni türlerine karşı alınacak küçük önlemler dahi büyük önem taşımaktadır, zira tütün endüstrisi sürekli olarak genişleme çabası içerisinde.
- » Tek kullanımlık elektronik sigaralar içeriğindeki çeşitli kimyasallar nedeniyle sağlık üzerinde geleneksel tütün ürünlerine benzer zararlar verebilmekte ve bazı durumlarda onlardan daha tehlikeli olabilmektedir.⁷

⁵ Department for Environment, Food & Rural Affairs, "Government crackdown on single-use vapes," GOV.UK, October 24, 2024, <https://www.gov.uk/government/news/government-crackdown-on-single-use-vapes>.

⁶ 2149 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı, 25.02.2020 Tarihli 31050 Sayılı Resmi Gazete: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/02/20200225-23.pdf>

⁷ American Heart Association News, "E-cigarettes match traditional smoking in some heart risks," American Heart Association, November 11, 2019, <https://www.heart.org/en/news/2019/11/11/e-cigarettes-match-traditional-smoking-in-some-heart-risks>.

- » Elektronik sigaraların özellikle çocuk ve gençler arasında yaygınlaşmasında tütün sektörünün bu ürünleri cazip kılmak için yaptığı reklam/promosyon çalışmalarının etkisi bulunmaktadır.⁸
- » Dünya genelinde tütün kullanıcılarının %82,6'sı 14-25 yaşları arasında tütün kullanmaya başlamaktadır. Ayrıca kullanıcıların %18,5'i 15 yaşından önce düzenli tütün kullanıcısı olmaktadır. 25 yaşına kadar tütün kullanmaya başlamamış bireylerin daha sonra başlama olasılığı ise oldukça düşüktür.⁹ Elektronik tütün ürünlerinin özellikle sigara içmeyen gençler arasında geleneksel sigara kullanımını yaklaşık 3 kat artırdığı görülmektedir.¹⁰
 - » Tek kullanımlık elektronik sigaralar kolay erişilebilirliği, alışkanlık yapıcı etkileri ve çevreye verdikleri zararlar nedeniyle ciddi riskler taşımaktadır. Bu ürünlerin özellikle çocuklar ve gençler için çekici olması erken yaşta tütün ürünleriyle tanışma olasılığını artırmakta ve tütün bağımlılığı geliştirme riskine zemin hazırlamaktadır.
 - » Bu ürünlerin çocuk ve gençlere hitap edebilmek amacıyla çeşitli aromalarla sunulduğu, dış görünüşlerinin ve reklamlarının temel olarak bu amaca yönelik gerçekleştirildiği Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından vurgulanmaktadır.¹¹
 - » Çocuk ve gençlerde elektronik sigara kullanım oranlarının artış gösterdiği bilinmektedir. DSÖ ve Okul Çağındaki Çocuklarda Sağlık Davranışları [Health Behaviour in School-Aged Children (HBSC)] iş birliğiyle hazırlanan uluslararası karşılaştırmalı rapora göre 15 yaşında olup en az bir kez elektronik sigara kullanmış olanların %60 oranında olduğu ülkeler bulunmaktadır.¹²
- » Belçika'da yürürlüğe girmiş ve Birleşik Krallık'ta da yürürlüğe girecek olan tek kullanımlık elektronik sigaraların satış yasağının tütün endüstrisinin özellikle çocukları ve gençleri hedef alan çalışmalarına karşı doğrudan bir sınırlama girişimi olduğu değerlendirilmektedir.
 - » Elektronik sigaraların satışı ülkemizde bir bütün olarak yasaklanmış olsa da artan kullanım oranları Türkiye için de bir risk unsurudur. Mevcut ithalat yasakları söz konusu ürünlerin kaçak yollarla ülkeye sokulup yaygın şekilde satılmasına ve özellikle çevrimiçi ortamlarda reklam ve promosyonun yapılmasına engel olamamaktadır.
 - » Sonuç olarak tek kullanımlık ürünlerin sigaraya başlanmasını kolaylaştırdığı ve bu ürünlerin gençler oldukça cazip görüldüğü dikkate alınarak satış yasakları ve yaptırımların uygulanması noktasında denetimlerin sıklaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

8 American Lung Association, "10 strategies big tobacco and e-cigarette companies use to target kids", February 5, 2026, <https://www.lung.org/research/sotc/by-the-numbers/8-things-industry-ecigs>.

9 Marissa B. Reitsma et al., "Spatial, temporal, and demographic patterns in prevalence of smoking tobacco use and initiation among young people in 204 countries and territories, 1990–2019," *The Lancet Public Health* 6, no. 7 (2021): e472–e481, [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)01169-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)01169-7)

10 World Health Organization, "Tobacco: e-cigarettes," January 19, 2024, <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/tobacco-e-cigarettes>.

11 FCTC/COP/10 Background Paper: Disposable electronic cigarettes (D-ENDS) in selected countries and their characteristics. [https://fctc.who.int/resources/publications/i/item/fctc-cop-10-background-paper-disposable-electronic-cigarettes-\(d-ends\)-in-selected-countries-and-their-characteristics](https://fctc.who.int/resources/publications/i/item/fctc-cop-10-background-paper-disposable-electronic-cigarettes-(d-ends)-in-selected-countries-and-their-characteristics)

12 Charrier, Lorena, et al. (2024). A focus on adolescent substance use in Europe, central Asia and Canada. Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey. Volume 3. World Health Organization. Regional Office for Europe. <https://iris.who.int/handle/10665/376573>.